

Diarienummer: 0103/16

Handläggare: Berndt Sundström
Tel: 031-368 54 58
E-post: berndt.sundstrom@gshab.goteborg.se

Anvisningar för intern styrning och kontroll för Göteborgs Stadshus AB samt Internkontrollplan för Göteborgs Stadshus AB

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborgs Stadshus AB

1. Fastställa anvisningar för intern styrning och kontroll för Göteborgs Stadshus AB
2. Fastställa internkontrollplan för Göteborgs Stadshus AB 2017
3. Anteckna informationen avseende återrapportering av internkontroller 2016

Ärendet

Göteborgs Stadshus AB [nedan Stadshus AB] har i uppdrag att utöva ägarrollen över stadens bolag genom att styra, leda och samordna stadens verksamheter i bolagsform mot målen i kommunfullmäktiges ägardirektiv, budget och andra styrande inriktningsdokument.

Målet för bolagets verksamhet är att säkerställa att verksamheten i stadens bolag – tillsammans med stadens övriga verksamheter – skapar nytta för staden och dess invånare samt medverkar till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle. I bolaget ingår, efter fusion, från och med 2016-11-01 verksamheten i det tidigare bolaget AB Gothenburg European Office (GEO). Filialen i Bryssel som tidigare var ansluten till GEO har samtidigt flyttats över till Stadshus AB.

Arbetet med intern styrning och kontroll baseras på förslag till ”Anvisningar för intern styrning och kontroll för Göteborgs Stadshus AB”, se bilaga 1. Dokumentet ersätter riktlinjer från 2013-12-02 och omfattar en beskrivning av principerna för bolagets interna kontrollarbete samt hur den internkontrollplanen arbetats fram. Bifogad riskanalys och intern kontrollplan utgår från bolagets ägardirektiv.

Den interna kontrollplanen innehåller följande dokument:

1. Riskanalys avseende verksamheten (bilaga 2)
2. Riskanalys för väsentliga konton i Göteborgs Stadshus AB (bilaga 3.1)
3. Skatteoptimerings- och bokslutsprocessen i Göteborgs Stadshus AB koncernen (bilaga 3.2)
4. Internkontrollplan (bilaga 4)

Risakanalys – finansiellt perspektiv

I den riskanalys som genomförts för bolaget ur ett finansiellt perspektiv (se bilaga 2) har följande poster i balans- och resultaträkningen bedömts innebära en hög risk för bolaget:

- Finansiella anläggningstillgångar
- Fordringar koncernföretag
- Eget kapital
- Skulder till koncernföretag

Samtliga ovanstående poster är ett resultat av bolagets skatteoptimerings- och bokslutsprocess. Som en del av internkontrollarbetet har därför processen kartlagts på en övergripande nivå i syfte att identifiera de mest väsentliga riskerna i processen samt de kontroller som görs för att hantera dessa risker. Kontrollernas effektivitet kommer att testas som en del av årets internkontrollarbete.

Risakanalys – verksamhetsmässigt perspektiv

En riskanalys av bolagets verksamhet utifrån definierat uppdrag enligt bolagets ägardirektiv har genomförts under 2016. I riskanalysen har de mest väsentliga händelserna som kan utgöra ett hot mot att bolaget ska kunna fullgöra sitt uppdrag identifierats. Därefter har riskerna värderats.

Risken för oegentligheter har beaktats särskilt i samband med den verksamhetsmässiga riskanalysen. Bolagets bedömning är emellertid att risken för oegentligheter generellt sett är liten i bolagets egen verksamhet, bland annat eftersom bolaget inte hanterar kontanter eller löner i någon större utsträckning. Lönehanteringen avseende den anställda personalen sköts av Stadsledningskontoret.

Följande väsentliga risker har identifierats:

- Dotterbolagens verksamhet stödjer inte stadens övriga verksamheter i att skapa nytta för staden ur ett helhetsperspektiv.
- Brister i kompetens/legitimitet hos moderbolaget inklusive filial för att genomföra uppdraget.
- Dotterbolagens resultatutveckling täcker inte behovet av koncernbidrag.
- Risk för bristande förmåga och/eller förtroende.
- Risk att kommunikationsprocesser med Kommunstyrelsen är bristfällig eller att avvikelser sker i beslutade processer.

Olika Perspektiv

De förslag som lämnas i detta tjänsteutlåtande berör i huvudsak riskanalys och interna kontroller avseende ägarstyrning, organisation och finansiell styrka inom Stadshus AB och bedöms inte medföra några konsekvenser för Barnperspektivet, Jämställdhetsperspektivet, Mångfaldsperspektivet, Miljöperspektivet eller Omvärldsperspektivet.

Bilagor

1. Anvisningar för intern styrning och kontroll för Göteborgs Stadshus AB
2. Riskanalys verksamheten 2017
- 3.1 Riskanalys för väsentliga konton i Göteborgs Stadshus AB
- 3.2 Skatteoptimerings- och bokslutsprocessen i Göteborgs Stadshus AB koncernen
4. Internkontrollplan 2017
5. Återrapportering internkontroller 2016

Anvisningar för intern styrning och kontroll för Göteborgs Stadshus AB

Bakgrund

Göteborgs Stad har tagit fram riktlinjer för arbetet med intern kontroll inom nämnder och bolag. Enligt riktlinjerna ska bolagets styrelse i samband med fastställande av budgeten varje år anta en särskild internkontrollplan för kommande verksamhetsårs uppföljning av den interna kontrollen.

Resultatet av den antagna planens uppföljning ska rapporteras till styrelsen i den omfattning som fastställts i internkontrollplanen. Styrelsen ska i samband med årsrapportens upprättande rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde till kommunstyrelsen samt till Göteborgs Stads revisorer.

Ansvarsfördelning för den interna kontrollen

I stadens riktlinjer fastslås ansvarsfördelningen vad gäller intern kontroll mellan kommunstyrelse, bolagsstyrelse, verkställande direktör, verksamhetsansvariga samt övriga anställda.

- *Kommunstyrelsen* har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll inom Göteborgs Stads verksamheter samt utvärdera stadens samlade system för intern kontroll utifrån erhållen rapportering.
- *Bolagsstyrelsen* ansvarar för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde. Dess uppgift är att upprätta en organisation för den interna kontrollen samt se till att regler och anvisningar antas för den interna kontrollen.
- *Verkställande direktör* leder arbetet med intern kontroll inom respektive styrelses ansvarsområde och ska säkerställa att regler och anvisningar är utformade så att god intern kontroll kan upprätthållas. Reglerna ska antas av respektive styrelse. Verkställande direktör ska löpande rapportera till styrelse hur den interna kontrollen fungerar.
- *Verksamhetsansvariga* chefer ska se till att de antagna reglerna och anvisningarna följs samt informera övriga anställda om dess innebörd. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad eller den som styrelsen utsett.
- *Övriga anställda* är skyldiga att följa de antagna reglerna och anvisningarna i sitt arbete. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad eller den som styrelsen utsett.

Syfte med den interna kontrollen

Syftet med intern kontroll är att Göteborgs Stads verksamheter i rimlig grad ska uppnå följande:

- Att tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer med mera följs.
- Att den finansiella rapporteringen och informationen om verksamheten är tillförlitlig.
- Att eliminera eller upptäcka allvarliga fel och brister.
- Att verksamheten drivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Intern kontroll hos Göteborgs Stadshus AB

Göteborgs Stadshus AB (fortsättningsvis kallat Stadshus AB eller bolaget) är moderbolag i en av Göteborgs Stad helägd koncern och från och med 2014 moderbolag för samtliga hel- och delägda bolag i Göteborgs Stad.

Ansvar för den interna kontrollen i dotterbolagen svarar respektive styrelse för. Bolaget har tagit fram en förteckning (checklista) över de styrande dokument som måste upprättas/uppdateras årligen för att styrelsen ska kunna upprätthålla en god intern kontroll, se nedan.

Risikanalys

Arbetet med att säkerställa en god intern kontroll hos Stadshus AB sker utifrån en modell för risikanalys som betraktar bolaget ur två olika perspektiv, *dels ett verksamhetsmässigt perspektiv* som utgår från bolagets verksamhetsmål/uppdrag, *dels ett finansiellt perspektiv* som tar sin utgångspunkt i bolagets balans- och resultaträkning.

Risikanalyserna genomförs av VD tillsammans med ekonomichefen. Riskanalyserna ska utvärderas och uppdateras vid behov dock minst årligen inför upprättande av årets interkontrollplan. Genomförd risikanalys och beslut om riskhantering utgör grund för bolagets internkontrollplan och rapporteras till styrelsen i samband med fastställandet av kommande års interna kontrollplan.

Risikanalys bolagets verksamhet

Risikanalysen över bolagets verksamhet utgår ifrån bolagets mål/uppgifter enligt ägardirektivet. För varje mål identifieras de risker som skulle kunna utgöra ett hinder för att uppnå målet. Därefter görs en riskbedömning av respektive risk.

Bolaget har beslutat använda en riskvärderingsmodell där sannolikheten för att en risk ska inträffa respektive konsekvensen av att en risk inträffar bedöms på en skala 1-4 för respektive risk. Följande definitioner används:

Sannolikhet: 1= försumbar, 2= mindre sannolik, 3= möjlig, 4= sannolik

Konsekvens: 1= försumbar, 2= liten, 3= medel, 4= stor

Genom att talet för sannolikhetsbedömningen multipliceras med talet för konsekvensbedömningen erhålls en sammanvägd bedömning av den aktuella risken.

Risikanalys bolagets finansiella rapportering

Med utgångspunkt i bolagets balans- och resultaträkning görs en väsentlighets- och risikanalys för att fastställa de mest väsentliga kontona för bolaget. Väsentlighetsanalysen baseras på balansposternas storlek i relation till omslutningen samt intäkterna respektive kostnaderna i relation till de totala intäkterna respektive kostnaderna. Konton/poster med en relativ andel under 5 % bedöms ha en låg risk, konton mellan 5 och 10% bedöms som medelrisk och konton över 10 % bedöms utgöra en hög risk. Genom enbedömning av väsentlighet och risk i respektive konto/post erhålls en sammanvägd bedömning av den aktuella risken. I risikanalysen beaktas även egenskaper i respektive konto och egenskaper i de processer som leder fram till en påverkan i den finansiella rapporteringen. Hänsyn tas också till externa faktorer påverkan samt till risken för oegentligheter. En sammanvägd bedömning av väsentlighet och risk i respektive konto/post i balans- och resultaträkningen enligt ovan beskrivna modell visar vilka konton/poster som är mest

väsentliga (utgör högst risk) för bolaget. Därefter görs en analys för att identifiera de processer som har påverkan på de aktuella kontona.

Riskhantering

Att besluta om hantering av risker innebär att besluta huruvida en risk ska accepteras, begränsas, delas eller elimineras.

- Att *acceptera* en risk innebär att inte vidta åtgärder, exempelvis i de fall bolaget bedömer att påverkan på verksamheten är minimal eller att det kostar för mycket att åtgärda. Det kan också vara så att en bedömning görs att risken inte kan åtgärdas då den helt påverkas av externa händelser.
- Att *begränsa* en risk innebär att minska sannolikheten och/eller konsekvensen av att en händelse inträffar, exempelvis genom kontrollaktiviteter.
- Att *del* en risk innebär att dela risken med ytterligare en part, vilket exempelvis kan ske genom att teckna en försäkring.
- Att *eliminera* risk kan göras genom att undvika de aktiviteter som är kopplade till risken. Detta får dock inte medföra att uppgiften inte utförs.

Vid beslut om riskacceptansen ska även beaktas nyttan av att kontrollera en risk mot den eventuella kostnad detta kan medföra. För bolagets arbete med intern kontroll har följande kriterier för riskhantering beslutats.

För verksamhetsrisker med en sammanvägd riskbedömning på åtta eller högre ska kontroller identifieras för den aktuella risken. Kontroller ska även identifieras för samtliga risker för vilka konsekvensen har bedömts som stor oavsett vilken bedömning som gjorts av sannolikheten.

För de processer som påverkar konton/poster i balans- och resultaträkning som bedömts ha en hög risk ska de aktuella processerna kartläggas på en övergripande nivå i syfte att identifiera risker samt de befintliga kontrollaktiviteter för att minimera dessa risker som finns i processen. Kontrollerna ska beskrivas så pass detaljerat att det är möjligt att testa huruvida de utförts eller ej.

Internkontrollplan

Bolaget ska varje år ta fram en internkontrollplan för nästkommande år vilken ska beslutas av styrelsen i samband med att budgeten antas.

Internkontrollplanen bygger på genomförda riskanalyser och inkluderar de kontroller som behövs för att hantera:

- de verksamhetsrisker som bedömts ha en sammanvägd riskbedömning på åtta eller högre eller där konsekvensen bedöms som stor.
- risker i de finansiella processer som har påverkan på de konton i balans och -resultaträkningen som i riskanalysen bedömts ha hög risk

Av internkontrollplanen ska framgå hur kontrollen ska testas (kontrolleras/granskas), vem som ansvarar för testningen, när testningen/kontrollen ska genomföras, när och till vem rapportering av genomförd testning ska ske samt en kort kommentar till utfallet av testningen.

Rapportering

Eventuella brister som noteras i den interna kontrollen, löpande eller i samband med testning

av intern kontroll enligt internkontrollplanen, ska rapporteras till bolagets VD omgående och en åtgärdsplan upprättas av ekonomichefen. VD ska lämna en rapport över noterade brister i den interna kontrollen samt hur dessa avses att hanteras vid nästkommande styrelsemöte.

En sammanfattning av årets internkontrollarbete och avstämning av utfört arbete enligt internkontrollplanen ska rapporteras till styrelsen på styrelsemötet i anslutning till antagande av internkontrollplan för nästkommande år.

Styrdokument för en god intern kontroll (checklista)

- Styrelsens mål och inriktningsdokument (september)
- Budget för nästkommande budgetår (oktober)
- Uppföljningsrapporter och årsbokslut (ÅR, UR 1, UR 2, UR3 enligt Stadens tidplan)
- Tidplan för styrelsens sammanträden samt vilka styr- och uppföljningsdokument som skall fastställas vid respektive styrelsemöte (våren)
- Arbetsordning för styrelsen (våren)
- Instruktion avseende arbetsfördelning mellan styrelsen och verkställande direktören (våren)
- Instruktion avseende ekonomisk rapportering till styrelsen (våren)
- Riktlinjer för finansverksamheten (våren)
- Attestordning (våren, löpande vid behov)
- Internkontrollplan (i samband med antagande av budget)

Olika Perspektiv

De förslag som lämnas i detta tjänsteutlåtande berör i huvudsak riskanalys och interna kontroller avseende ägarstyrning, organisation och finansiell styrka inom Stadshus AB och bedöms inte medföra några konsekvenser för Barnperspektivet, Jämställdhetsperspektivet, Mångfaldsperspektivet, Miljöperspektivet eller Omvärldsperspektivet.

Bolagets uppdrag (Enligt KF:s ägardirektiv)	Riskbedömning				Kontroll
	Risk (Händelse eller företeelse som kan utgöra hinder eller hot som gör att huvuduppgiften inte kan fullgöras)	Sannolikhet	Konsekvens	Sammanvägd bedömning	
<p>Ägarstyrning (Effektivisera den politiska styrningen så att KFs mål och riktlinjer uppnås):</p> <p>Genomföra årliga ägardialoger</p> <p>Återföra väsentlig information till KS/KF. Lämna förslag om ändringar i ägardirektiv</p> <p>Yttra sig om principiella frågor som ska underställas KF.</p> <p>Utveckla formerna för bolagsstyrning. Genomföra verksamhetsöversyner</p> <p>Stödja bolagen i dess ansvars-tagande i förh. till KF.</p>	<p>Dotterbolagens verksamhet efterlever inte kommunfullmäktiges direktiv.</p>	1	4	4	<p>Att ägardialoger har genomförts och att handlingsplaner har upprättats och följts upp.</p> <p>VD stämmer av respektive bolagsklusters utveckling med respektive bolagsansvarig hos Stadshus AB.</p> <p>Frågeställningar och förslag behandlas på Stadshus AB:s veckovisa arbetsmöten.</p> <p>Regelbundna möten mellan VD och presidiet samt mellan VD och Filialchef. VD rapportering på styrelsemöten.</p>
	<p>Stadshus AB inklusive filial förmår inte genomföra uppdraget p.g.a. bristande samordning/ resurser/ kompetens/ legitimitet/förtroende</p>	2	4	8	
<p>Finansiell samordning:</p> <p>Koncernbolaget ska svara för resultatutjämnning inom koncernen. Koncernens skattebelastning ska i första hand ske hos koncernbolaget. Beslut om koncernmässiga dispositioner fattas i enlighet med KF:s riktlinjer för ägarstyrning.</p>	<p>Dotterbolagens rapportering är ofullständig vilket omöjliggör Stadshus ABs uppdrag enl. ABL och ägardirektivet.</p>	1	2	2	<p>Uppföljning av dotterbolagens resultatutveckling sker i anslutning till ordinarie uppföljningsrapporter och bokslut, mot budget/prognos och mot föregående år samt med kommentarer i Rapport.</p> <p>Utfall, budget/prognos och avvikelser rapporteras till styrelsen.</p> <p>Finansiella positioner rapporteras till styrelsen.</p> <p>Bokslutsdispositioner granskas. Skatteberäkningar stäms av och dokumenteras.</p>
	<p>Dotterbolagens resultatutveckling täcker inte behovet av koncernbidrag. Denna risk ligger utanför bolaget.</p>	3	3	9	
	<p>VD avviker från instruktionerna i finanspolicy och arbetsordning i anslutning till refinansiering av lån.</p>	1	4	4	
	<p>Ekonomisk skada p.g.a. att legala möjligheter till ”skatteoptimering” inte utnyttjas.</p>	1	4	4	

Bolagets uppdrag (Enligt KF:s ägardirektiv)	Riskbedömning				Kontroll
	Risk (Händelse eller företeelse som kan utgöra hinder eller hot som gör att huvuduppgiften inte kan fullgöras)	Sannolikhet	Konsekvens	Sammanvägd bedömning	
<p>Ägarstöd:</p> <p>Svara för insatser för att höja bolagsstyrelsernas generella kompetens.</p> <p>Utgöra kompetensstöd inom koncerngemensamma funktioner.</p> <p>Svara för beredning av frågor från underliggande bolag till KS/KF.</p> <p>Utgöra kompetensstöd till bolagen vid nominering av icke-politiska styrelser.</p>	<p>Risk för bristande förtroende.</p> <p>Resursbrist: Vid sjukdom eller annan oförutsedd händelse som innebär frånvaro under längre tid finns risk för allvarlig störning av interna processer i moderbolaget samt i filialen.</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>2</p> <p>4</p>	<p>4</p> <p>8</p>	<p>Regelbundna möten mellan VD och presidiet samt mellan VD och Filialchef..</p> <p>VD och Filialchef ansvarar för fördelning av arbetet. Löpande dialog med personalen om interna rutiner. Tas upp på interna arbetsmöten.</p>
<p>Omorganisation av verksamheten genom fusion av GEO in i Stadshus AB kan leda till oklarheter i rutiner och rapporteringslinje</p>	<p>Risk för brister i verksamhet och förtroende</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>6</p>	<p>Regelbundna möten internt inom Stadshus AB</p>

Övriga frågor	Riskbedömning				Kontroll
	Risk (Händelse eller företeelse som kan utgöra hinder eller hot som gör att huvuduppgiften inte kan fullgöras)	Sannolikhet	Konsekvens	Sammanvägd bedömning	
Risk för förtroendeskadande verksamhet	Risk för otillåtna inköp och förtroendeskadlig representation	1	2	2	Godkännande och attest i processen för inköp/leverantörsfaktura/utlägg/betalning. Löpande i arbetet med UR1, UR2, UR3 och Årsrapport.
Risk att inte policy/riktlinjer följs	Risk att inte Göteborgs Stads anvisning gällande bisyssla efterlevs.	1	2	2	Efterfrågas och dokumenteras i samband med nyanställning och utvecklingssamtal.
Risk för otillbörlig påverkan	Risk att inte Göteborgs Stads anvisning gällande otillbörlig påverkan efterlevs.	1	2	2	Frågeställning diskuteras årligen vid internt arbetsmöte samt ingår i introduktionsutbildning.
Risk att arbetsrättsliga regler i Belgien inte efterlevs.	Arbetsrättsliga regler i Belgien – Göteborgs stad har ingen kontinuerlig bevakning av arbetsrättsliga lagändringar i Belgien som berör stadens personal i filialen i Bryssel.	2	3	6	Vald serviceleverantör (Tax Consult) för administrativa tjänster har ett bevakningsuppdrag och informerar löpande filialchef.

Kommunikation	Riskbedömning				Kontroll
	Risk (Händelse eller företeelse som kan utgöra hinder eller hot som gör att huvuduppgiften inte kan fullgöras)	Sannolikhet	Konsekvens	Sammanvägd bedömning	
Risk för brister i kommunikationen om filialens verksamhet	Kommunikation om filialens aktiviteter inom staden och externt är av stor vikt då det är ett ovanligt upplägg med kommunal verksamhet utanför Sverige och intresset för arbetet är stort.	2	3	6	Att personalen i filialen erhållit kommunikationsutbildning. Att kommunikationshandlingsplan årligen upprättas och antas.
Risk för låg kunskap om offentlighet, sekretess och mediekontakter	Risk för låg kunskap kring mediekontakter, offentlighet och sekretess.	2	3	6	Frågeställning diskuteras årligen vid internt arbetsmöte och ingår i introduktionsutbildningen.

Riskanalys för väsentliga konton i Göteborgs Stadshus AB

Årsredovisning Konto (Moderbolaget)	Belopp per den 31 december 2015 mnkr	% av tota- len	Påver- kan på årsredo- visning	Kontoegenskaper <ul style="list-style-type: none"> • Transaktions- volym • Bedömning • Komplexitet • Förändringar i principer 	Affärsprocess- egenskaper <ul style="list-style-type: none"> • Processens komplexitet • Grad av centralisering • Komplexitet i IT 	Externa faktorer <ul style="list-style-type: none"> • Lagar och politiska beslut • Samhälls- ekonomiska förhållanden 	Oegentlighetsrisk <ul style="list-style-type: none"> • Överskridande befogenheter • Uppskattningar • Ovanliga transaktioner • Förskingringar • Incitament/ tillfälle 	Samman- vägd bedömning
Balansräkning								
Tillgångar								
Inventarier, verktyg och andra installationer	0,6			L	L	L	L	L
Pågående nyanläggning								
Finansiella anläggningstillgångar	15 310,8	97		H	L	H	E/T	H
<i>Kund- och hyresfordringar</i> Kundfordran								
Fordringar koncernföretag	497,4	3		H	L	H	E/T	H
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	1,4			L	L	L	L	L
Kassa/bank	38,4			L	L	L	L	L
Total	15 848,6	100						

Bilaga 3.1

Årsredovisning Konto (Moderbolaget)	Belopp per den 31 december 2014 mnkr	% av totalen	Påver kan på års- redovi sning	Kontoegenskaper <ul style="list-style-type: none"> • Transaktions volym • Bedömning • Komplexitet • Förändringar i principer 	Affärsprocess- egenskaper <ul style="list-style-type: none"> • Processens komplexitet • Grad av centralisering • Komplexitet i IT 	Externa faktorer <ul style="list-style-type: none"> • Lagar och politiska beslut • Samhälls- ekonomiska förhållanden 	Oegentlighetsrisk <ul style="list-style-type: none"> • Överskridande befogenheter • Uppskattningar • Ovanliga transaktioner • Förskingringar • Incitament/ tillfälle 	Samman- vägd bedömning
Eget kapital och skulder								
Eget kapital	12 333,2	78		H	L	H	E/T	H
Obeskattade reserver								
Skulder kreditinstitut	1 276,0	8		M	L	H	H	H
Skulder inom Gbg Kommun								
Leverantörsskulder	1,1			H	L	L	H	M
Skulder inom Gbg Kommun	1 963,3	12		H	L	H	E/T	H
Skulder till kreditinstitut	250,0	2		M	L	H	H	H
Övriga kortfristiga skulder	7,0			L	L	L	L	L
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18,0			L	L	L	L	L
Total	15 848,6	100						

Bilaga 3.1

Årsredovisning Konto (Moderbolaget)	Belopp per den 31 december 2015 mnkr	% av omsätt - ningen	Påver kan på års- redovi sning	Kontoegenskaper <ul style="list-style-type: none"> • Transaktions volym • Bedömning • Komplexitet • Förändringar i principer 	Affärsprocess- egenskaper <ul style="list-style-type: none"> • Processens komplexitet • Grad av centralisering • Komplexitet i IT 	Externa faktorer <ul style="list-style-type: none"> • Lagar och politiska beslut • Samhälls- ekonomiska förhållanden 	Oegentlighetsrisk <ul style="list-style-type: none"> • Överskridande befogenheter • Uppskattningar • Ovanliga transaktioner • Förskingringar • Incitament/ tillfälle 	Samman- vägd bedömning
Resultaträkning								
Hysesintäkter								
Övriga intäkter	26,5			L	L	L	L	L
Totala intäkter								
<i>Fastighetskostnader:</i>								
Driftskostnader								
Underhåll								
Fastighetsskatt								
Avskrivning byggnader								
Avskrivning maskiner & inventarier								
Övriga externa kostnader	-23,6			L	L	L	L	L
Centrala administrations- och försäljningskostnader								
Vinst försäljning fastigheter								
Finansiella intäkter	0			H	L	H	L	H
Finansiella kostnader	-169,1			L	L	M	L	L
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	-166,2							

Skatteoptimerings- och bokslutsprocessen i Göteborgs Stadshus koncernen

Värdering av aktier i dotterbolag/koncernbidrag/aktieägartillskott

Koncernbidrag till Göteborgs Stadsteater AB, Business Region Göteborg AB, Got Event AB, fastställs i budget av Kommunfullmäktige. Periodisering av koncernbidrag sker i tolv delar och betalning sker kvartalsvis. Avstämning av värde på dotterbolag sker i samband med delårsbokslut och årsbokslut. Eventuell justering av värdet i moderbolaget görs. Avviker resultatet mot det lämnade koncernbidraget efterfrågas förklaring.

Koncernens skatteoptimeringsprocess inleds i samband med delårsbokslut augusti, då koncernens bolag lämnar prognostiserade skatteberäkningar för räkenskapsåret via en standardmall. Med dessa som utgångspunkt fastställs uttagsbehovet i syfte att återställa det underskott i moderbolaget som uppstår i samband med lämnandet av koncernbidrag till underskottsbolagen. Rimlighetsbedömning görs av respektive bolags effektiva skattesats och eventuella avvikelser analyseras.

Uppdaterade prognostiserade skatteberäkningar lämnas in i samband med oktoberbokslutet. Bedömning görs av hur ägaruttag påverkar det enskilda bolagets egna kapital och likviditet. Bedömning görs även hur aktieägartillskott påverkar bokförda värden och eget kapital.

Förslag till bokslutsdispositioner arbetas fram och presenteras för KS för beslut.

Slutliga dispositioner utifrån respektive bolags årsbokslut arbetas in och fastställs i samband med att beslut om respektive bolags årsredovisning tas. Motsvarande poster bokas i moderbolaget och avstämning sker i samband med ordinarie koncernavstämningsprocess.

I moderbolaget sker avstämning av bokfört värde mot respektive dotterbolags egna kapital för att fastställa om nedskrivningsbehov finns. Utdelningsbetingade koncernbidrag redovisas i resultaträkningen medan skattemässiga koncernbidrag redovisas över eget kapital. Motsvarande poster redovisas som fordran/skuld tills likvidreglering sker, vilket sker den 31 mars påföljande år.

Kontroller:

Avstämning ska göras av resultat i mottagande bolag mot lämnat koncernbidrag. Om avvikelse under löpande år >5 Mkr ska förklaring lämnas. I årsbokslut ska alla avvikelser analyseras.

Avstämning av respektive bolags effektiva skattesats görs i samband med inrapportering av prognostiserat skattemässigt resultat. Avvikelser dokumenteras.

Analys och kontroll av koncernbidrags och aktieägartillskotts påverkan på likviditet och eget kapital görs i samband med framtagande av förslag till bokslutsdispositioner.

Risk	Riskbedömning Sannolikhet/ Konsekvens	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rapportering	
Verksamhetsperspektivet							
Dotterbolagens verksamhet efterlever inte kommunfullmäktiges direktiv	Stor konsekvens	Ingår i den årliga ägardialogen och dess process	Kontroll att ägardialoger genomförts och att relevanta frågeställningar blivit föremål för dialog	VD	Löpande vid respektive ägardialog	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Stadshus AB inkl. filial förmår inte att genomföra uppdraget p.g.a. bristande samordning/resurser/kompetens/legitimitet / förtroende	Stor konsekvens	Regelbundna möten mellan VD och presidiet samt mellan VD och Filialchef. VD rapportering på styrelsemöten.	Att möten hållits. Se protokoll	VD / Filialchef	Löpande	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Resursbrist: Vid sjukdom eller annan oförutsedd händelse som innebär frånvaro under längre tid finns risk för allvarlig störning av de interna processerna i moderbolaget inkl filial.	Stor konsekvens	VD respektive filialchef ansvarar för fördelning av arbetet. Löpande dialog med medarbetare om interna rutiner. Tas upp på interna arbetsmöten.	Se mötesanteckningar resp. styrelseprotokoll	VD	Löpande	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Verksamhets- och förtroenderisk: Omorganisation av verksamheten genom fusion av GEO in i	Högre sannolikhet initialt efter omorganisation 2016-12-01 ger ökat fokus under	Regelbundna möten internt inom Stadshus AB, filialchef/VD och/eller filialchef deltar vid interna arbetsmöten	Kontroll att möten hållits	VD / Filialchef	Löpande	I samband med att ny årlig IK-plan antas	

Risk	Riskbedömning Sannolikhet/ Konsekvens	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rappor- tering	
Stadshus AB kan leda till oklarheter i rutiner och rapporteringslinje	2017						
Finansiell rapportering							
Dotterbolagens resultatutveckling täcker inte behovet av koncernbidrag. Dotterbolagens rapportering är ofullständig vilket omöjliggör Stadshus ABs uppdrag enl ABL och ägardir.	Stor konsekvens	Genomgång av finansiell inrapportering från dotterbolagen och sammanställning på koncernnivå	Kontroll att uppföljningsrapporter återrapporterats till Stadshus ABs styrelse	Ekonomichef	Löpande (UR1, UR2, UR3, ÅR)	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Ekonomisk skada pga att legala möjligheter till skattesamordning inte utnyttjas	Stor konsekvens	Dokumenterad avstämning av respektive bolags effektiva skattesats görs i samband med inrapportering av prognostiserat skattemässigt resultat. Avvikelser dokumenteras.	Kontrollera att avstämmningar har upprättats och dokumenterats.	Redovisningschef	UR2 och UR3	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Skattetillägg pga fel i deklARATIONEN.	Stor konsekvens	Upprättad deklARATIONEN granskas av annan skattekyndig person utöver upprättaren innan den skickas in till skatteverket	Kontrollera att slutlig inkomstdeklARATIONEN granskas av annan skattekyndig person utöver upprättaren innan inlämning till skatteverket	Redovisningschef	Löpande	I samband med att ny årlig IK-plan antas	

Risk	Riskbedömning Sannolikhet/ Konsekvens	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rapportering	
Avvikelse från instruktionerna i finanspolicy och arbetsordning i anslutning till refinansiering av lån	Stor konsekvens	Rapport över finansiella positioner samt ev. avvikelser upprättas och rapporteras regelbundet av Stadens Finansavdelning till KSAU Stadshus ABs finansiella positioner rapporteras regelbundet på styrelsemöten	Stickprovskontroll av rapportering ”finansiella positioner” för styrelsen	Redovisningschef	Löpande (UR1, UR2, UR3, ÅR)	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Övrigt							
Risk för otillåtna inköp och förtroendeskadande representation	Liten konsekvens men stort fokus	Godkännande och attest i processen för inköp/leverantörsfaktura/betalning	Stickprovskontroll av godkännande och attest i processen för inköp/leverantörsfaktura/betalning samt av representation	Redovisningschef / Filialchef	Löpande (UR1, UR2, UR3, ÅR)	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Risk att inte anvisning gällande bisyssla efterlevs	Liten konsekvens men stort fokus	Fråga om bisyssla ställs och dokumenteras vid nyanställning och utvecklingssamtal	Säkerställa att VD ställt frågan vid nyanställning och utvecklingssamtal	HR chef	Löpande	I samband med att ny årlig IK-plan antas	
Risk för otillbörlig påverkan (se Policy och riktlinjer mot mutor för Göteborgs Stad)	Liten konsekvens men stort fokus	Frågeställningen diskuteras årligen på internt möte samt ingår i introduktionsutbildning	Kontroll av minnesanteckningar från arbetsmöten där frågeställningen diskuterats. Säkerställa att policyn tas upp vid introduktionen	HR chef / Filialchef	Löpande	I samband med att ny årlig IK-plan antas	

Risk	Riskbedömning Konsekvens/ sammanvägd bedömning	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rapportering	
Verksamhetsperspektivet							
Dotterbolagens verksamhet stödjer inte stadens övriga verksamheter	Stor konsekvens	Frågeställningen ingår i den årliga ägardialogen	Kontroll att ägardialog genomförts och att frågeställning ingår i agendan	VD	Januari Utförd: December	Februari (styrelsemöte) Rapporterad: December	Ägardialoger har genomförts för samtliga bolag under en 12 månaders period. Relevanta frågeställningar har blivit föremål för dialog enligt temaunderlag och handlingsplan.
VD avviker från instruktionerna i finanspolicy och arbetsordning i anslutning till refinansiering av lån	Stor konsekvens	Rapport över finansiella positioner samt ev. avvikelser upprättas och rapporteras regelbundet av Stadens Finansavdelningen till KSAU Stadshus AB:s finansiella positioner rapporteras regelbundet på styrelsemöten.	Stickprovskontroll rapportering av finansiella positioner för styrelsen samt av Stadsledningskontorets rapportering uppföljning finanspolicy för KSAU	Ekonomichef	November Utförd: December	December (styrelsemöte) Rapporterad: December	Finansiella positioner har rapporterats till styrelsen i samband med antagande av uppföljningsrapporterna. Inga avvikelser har förekommit gentemot policy. Bilagor till styrelseärenden har kontrollerats
Stadshus AB förmår inte att genomföra uppdraget pga bristande kompetens/ legitimitet/ förtroende	Stor konsekvens	Styrelsens utvärdering av VD	Se styrelseprotokoll	VD	Januari Utförd: December	Februari (styrelsemöte) Rapporterad: December	Ägardialog KS och styrelse Stadshus AB genomförd 23:e november utan anmärkning (enligt återrapportering från VD)

Risk	Riskbedömning Konsekvens/ sammanvägd bedömning	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rapportering	
Risk att kommunikationsprocesser KS och KF är bristfälliga.	Stor konsekvens	VD har löpande avstämningsmöten med Stadsdirektören samt är regelbundet med på SLK:s ledningsgruppsmöten. vVD har löpande möten med ansvarig direktör facknämnder och bolag, SLK. Bolagsansvariga, Ekonomichef och Redovisningschef har löpande möten med kontaktpersoner, SLK.	Kontroll att möten hållits	VD	November Utförd: December	December (styrelsemöte) Rapporterad: December	VD har regelbundna möten med presidiet och rapporterar på styrelsemöten. Protokoll har kontrollerats VD har regelbundet deltagit på SLKs ledningsgruppsmöten (inför styrelsemöten i Stadshus AB). Kontroll via muntlig bekräftelse från VD Bolagsansvariga och funktionsansvariga ekonomi har haft möten med kontaktpersoner hos SLK. Minnesanteckningar har kontrollerats.
Ekonomisk skada pga att legala möjligheter till "skatteoptimering" inte utnyttjas.	Stor konsekvens	Se finansiell rapportering nedan avseende uppföljning av befintliga risker och kontroller i skatteoptimeringsprocessen.	Se nedan	Se nedan	Januari Utförd: December	Februari (styrelsemöte) Rapporterad: December	Kontroll genomförd utan anmärkning.

Risk	Riskbedömning Konsekvens/ sammanvägd bedömning	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rapportering	
Skattetillägg pga fel i deklARATIONEN.	Stor konsekvens	Upprättad deklARATIONEN granskas av skattekungig (annan än den som upprättat den) innan den skickas in till skatteverket.	Kontrollera att slutlig inkomstdeklARATIONEN granskats av annan skattekungig person utöver upprättaren innan inlämning till skatteverket.	Redovisningschef	Oktober Utförd: December	November (styrelsemöte) Rapporterad: December	DeklARATIONEN är genomgången tillsammans med Ingemar Olsson. Inga korrigeringar har behövt göras. Kontroll via muntligt bekräftelse från deltagare.
Vid sjukdom eller annan oförutsedd händelse som innebär frånvaro under längre tid finns risk för allvarlig störning av de interna processerna i moderbolaget.	Stor konsekvens	Genomgång av frågeställningar och befintlig backupkapacitet vid frånvaro sker vid behov på veckovisa arbetsmöten hos Stadshus AB.	Kontroll av åtgärd i minnesanteckningar från arbetsmöten där längre frånvaro frågeställning tagits upp.	VD	Oktober Utförd: December	November (styrelsemöte) Rapporterad: December	Ingen längre frånvaro eller annan oförutsedd händelse har inträffat under året. Inför semesterperioden har arbetet planerats och ansvar fördelats. Semesterlistor och minnesanteckningar från arbetsmöten har kontrollerats.
Risk för otillåtna inköp	Liten konsekvens men stort fokus	Godkännande och attest i processen för inköp/leverantörsfaktura/betalning	Stickprovskontroll av godkännande och attest i processen för inköp/leverantörsfaktura/betalning	Ekonomichef	Januari Utförd: December	Februari (styrelsemöte) Rapporterad: December	Urval om 20 slumpvisa fakturor (från relevanta konton) kontrollerade utan anmärkning, avseende syfte, beställning och attest.
Risk att inte anvisning gällande bisyssla efterlevs	Liten konsekvens men stort fokus	Fråga om bisyssla ställs och dokumenteras vid nyanställning och utvecklingssamtal	Säkerställa att VD ställt frågan vid nyanställning och utvecklingssamtal	HR chef	November Utförd: December	November (styrelsemöte) Rapporterad: December	VD och HR-chef upprätthåller rutinerna genom löpande samtal. Godkända bisysslor finns dokumenterade i personalakt.

Risk	Riskbedömning Konsekvens/ sammanvägd bedömning	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rapportering	
Risk för otillbörlig påverkan	Liten konsekvens men stort fokus	Frågeställningen diskuteras årligen på interna möten	Kontroll av minnesanteckningar från arbetsmöten där frågeställningen diskuteras.	Ekonomichef	Oktober Utförd: December	November (styrelsemöte) Rapporterad: December	Frågeställningen diskuterad vid internt arbetsmöte i samband med genomgång av nästkommande års internkontrollplan. Minnesanteckningar från arbetsmötet har kontrollerats.
Finansiell rapportering							
Dotterbolagens resultatutveckling täcker inte behovet av koncernbidrag. Dotterbolagens rapportering är ofullständig vilket omöjliggör Göteborgs Stadshus AB´s uppdrag enl ABL och ägardirektivet.	Stor konsekvens	Genomgång av finansiell inrapportering från dotterbolagen och sammanställning på koncernnivå.	Kontroll att uppföljningsrapport återrapporterats till styrelsen.	Ekonomichef	Oktober Utförd: December	November (styrelsemöte) Rapporterad: December	Finansiell rapportering till styrelsen har skett i samband med antagande av uppföljningsrapporterna. Avvikelse och påverkan har belysts. Bilagor och till styrelseärenden och presentationer på styrelsemöten har kontrollerats.
Resultatet i de dotterbolag som	Hög risk	Avstämning ska göras av resultat i mottagande bolag mot	Kontrollera ett urval av gjorda avstämmingar	Ekonomichef	Oktober	November	Alla avvikelser, även belopp under kontrollgräns)

Risk	Riskbedömning Konsekvens/ sammanvägd bedömning	Kontroll (existerande kontroll för att hantera risken)	Kontrollmoment (hur befintlig kontroll ska testas)	Ansvarig	Tidplan för:		Kort om testresultatet
					Testning	Rapportering	
erhåller budgeterat koncernbidrag överensstämmer inte med ursprungligt antagande		lämnat koncernbidrag. Om avvikelse under löpande år >5 Mkr ska förklaring lämnas. I årsbokslut ska alla avvikelser analyseras.	och säkerställ att avvikelser > 5 mnkr har dokumenterats. Tillse att frågan om värdering av berörda bolags resultat och EK ingår i uppföljningsrapporterna		Utförd: December	Rapporterad: December	har förklarats. Inga väsentliga avvikelser har förekommit. Bilagor och presentationer på styrelsemöten har kontrollerats
Fel i prognostiserad skatteberäkning för respektive dotterbolag.	Hög risk	Dokumenterad avstämning av respektive bolags effektiva skattesats görs i samband med inrapportering av prognostiserat skattemässigt resultat. Avvikelser dokumenteras.	Kontrollera att dokumenterade avstämmningar har upprättats och att avvikelser kommenterats.	Ekonomichef	Januari Utförd: December	Februari Rapporterad: December	Kontroll genomförd utan anmärkning.
Felbedömning/beräkning av bokslutsdispositioner för koncernen	Hög risk	Analys och kontroll av koncernbidrags och aktieägartillskotts påverkan på likviditet och eget kapital görs i samband med framtagande av förslag till bokslutsdispositioner.	Ekonomichef granskar och rimlighetsbedömer förslag till bokslutsdispositioner som RC upprättat i anslutning till upprättande av TU till KS Före beslut om bokslutsdispositioner och upprättande av ÅR för Stadshus AB sker genomgång med VD	Ekonomichef	Januari Utförd: December	Februari (styrelsemöte) Rapporterad: December	Kontroll genomförd utan anmärkning. Styrelsens förslag för beslut i KS även presenterad för VD-råd.